

NR. 4

TÄHEKE

1986

ISSN 0134-2266

GEORGI GRETŠKO

JURI GAGARIN

IRINA STRAŽEVA

Kosmonaudi käepigistus

Üks teadlane on öelnud: kaua aega vaatas inimene Maalt taevast, nüüd aga on jõudnud kätte aeg vaadata taevast Maad. Varem püüdis inimene mõttes kosmosesse, et tulevikus lahkuda oma planeedilt. Praegu püütakse kosmose uurimist kasutada elu parandamiseks maal.

12. aprillil 1961. aastal — kaksikümmend viis aastat tagasi — lendas kosmosesse esimene inimene. Maailma esimese kosmonaudi Juri Gagarini nime teab kogu maailm. Juba kaheksateist aastat pole teda enam meie hulgas. Juri Gagarin hukkus lennuki katsetamisel. Aga tema käepigistust antakse ikka veel edasi.

Üks neist, kes Juri Gagarini käepigistust teistega

jagab, on Irina Straževa, lennundusinsener, professor ja paljude lendurite õpetaja.

Irina Straževa armastab öelda, et tema on meie maa lennunduse elav ajalugu. Ta tunneb paljusid katselendureid ja kosmonaute.

Juba viisteist aastat sõidab Irina Straževa palju mööda kodumaad, käib ka välisriikides. Igal pool räägib ta rahust, sellest, kui väga kogu maailm rahu vajab. Sageli kordab ta kahekordse Nõukogude Liidu kangelase kosmonaut Georgi Gretško sõnu: «Kosmosest näib Maa kaitsetuna. Me peame teda väga hoidma.»

Kord pärast kohtumist pioneerilaagris «Orljonok» tuli tema juurde üks poiss ja küsis:

«Kas Sa ikka tõesti tundsid Juri Gagarinit!»

«Tundsin küll,» vastas Irina Straževa.

«Kas Sa oled temaga rääkinud ka?»

«Olen küll.»

«Kas Sa tema kätt oled surunud!»

«Olen ka kätt surunud.»

«Suru siis minu kätt ka!»

Ja too poiss jooksis õnnelikuna sõprade juurde. Ka tema kannab nüüd endaga kaasas maailma esimese kosmonaudi käepigistust.

VIIVI VARIKSAAR
Pildistanud JAAN RÄTSEP

Koos Jürgeni ja Kristjaniga

Pildistanud VELLO MARANI I

Tartu 12. Keskkooli märgi pealt vaatab vastu öökull. Ta on kavala näoga ja hoiab ühte silma kinni. 11a klassi oktoobrilapsed arvasid, et kull on veidike nende moodi. Sama õpihimuline ja naerumaias kui nemadki. Ja kui ta on nendega koos palju tarkusi kogunud, küll ta siis ka teise silma lahti teeb.

Aga tarkuste tee on pikk ning raske. 11a klassi poistele-tüdrukutele on siin lisaks õpetaja Mai Sulale appi tulnud veel tähejuhid Kristjan ja Jürgen. Nad teevad tähekoondusi, kus alati saab teada midagi uut ning põnevat.

Kord tõid Kristjan ja Jürgen koondusele külalisteks hamstri ning vuti. Nad rääkisid, kuidas hamstrit kodus pidada. Vutti ei olnud paljud ok-

toobrilapsed veel näinudki. Suur üllatus oli neile ka see, et vutimunad on küll kanamunadest pisemad, kuid neli korda kasulikumad. Selle uudise ütlesid nad kohe kodus edasi ja muidugi tõttasid emad poodi vutimune ostma.

Teine kord tõi Kristjan kaasa oma põrnikate kogu. Tal on karpide sees üle 90 liigi põrnikaid. Kristjan on neid juba mitu aastat kogunud, kuuatunud ja kogusse kinnitanud. Isegi õpetaja tegi suured silmad, kui neid kõiki nägi.

Sellest koondusest on mälestuseks joonistatud mitu albumitait põrnikate pilte. Nüüd teab iga 11a klassi oktoobrilaps, et ka madala rohu sees on elu ja oskab seda tähele panna. Sama põnev oli koondus zoologia-

museumis, kus Kristjan ja Jürgen iga looma-linnu kohta oskasid palju rääkida. Pärast joonistati jälle kõik, mis meelde jäi, albumisse.

Nagu nüüd isegi aru saite, on Kristjan Mäll ja Jürgen Täll kuuendast klassist suured loodusehuvilised. Nende lemmikraamatuteks on looduseraamatud ja lemmikkohaks noorte loodusesõprade maja. Aga ega sellepärast veel teisedki koonduused pidamata jää. Üle Tartu on kuulus 12. keskkooli lumelinn, kuhu iga klass kujusid voolis. 11a tegi muidugi loomi ja linde. Kristjan ja Jürgen veeretasiid lumest kogremaimu Kusti. Koos on veel kinos ja mafkamas käidud, lauldud ja tantsitud, iga kooliveerandi lõpus näitemäng selgeks õpitud. Kui mitte tihemini,

siis kord nädalas leiavad tähejuhid ikka aega oma oktoobrilaste jaoks.

Aprillikuu on fore kuu selle poolest, et siis on oktoobrilaste nädal. Kristjanil ja Jürgenil on ammu kõik valmis mõeldud nii, et tegevust jätkub igaks päevaks. Üks tähtsamaid oktoobrilaste nädala võistlusi on rivi-võistlus. Selleks treeniti hoolega ja lasti laululgi kõlada:

«Vasak, parem, vasak, parem, ikka taktis astu.

Vasak, parem, vasak, parem, kes saab meie vastu.»

Ei vist saagi. Sest koos Kristjani ja Jürgeniga on 11a klassi täht tugev.

Tartu 12. Keskkoolis käis
AGNES JÜRGENS

JAAN RANNAP

Naljapäevad

«Isa, kui sina algkoolis käisid, kas teil ka naljapäev oli?» küsis Raivo isalt. «Kas teie pugesite ka vahel pingi alla, kui õpetaja klassi tuli? Kas teie panite ka kriidi asemele künlatüki ja hüüdsite «Aprill!», kui õpetaja selle kätte võttis?»

Isa keeras ajalehel teise külje.

«Meil olid koolis õppimispäevad, ega meie ei käinud seal nalja tegemas. Pealegi meie õpetaja... Ta poleks ilmiski kriidi asemel künlatükki võtnud. Meie hõõrusime esimesel aprillil singikamaraga tahvlit ja panime õpetaja findipotti vett. Jah, ja ükskord, kui õpetaja oli just tundi tulemas, peitsime end tühja kõrvaklassi. Õpetaja vaatas üle ukse, kedagi ei ole, imestas ja läks õpetajate tuppa tagasi.»

«Aga teie muidugi lipsasite kohe uuesti oma klassi?» arvas Raivo õhinaga.

«Täpselt,» muigas isa. «See on vana trikk.»

«Vanasti oli parem koolis käia kui nüüd,» ohkas Raivo. «Meil ei ole kunagi ükski klass tühi. Ja findipotte meil ka ei ole. Kõik õpetajad kirjutavad pasta-kaga. Millega sa nüüd õpetajat sisse vead? Kristjan proovis, tõi mütsi salaja klassi, pani oma pingi sahtlisse, ja kui õpetaja tuli, siis hädaldas: «Mina ei julge istuda. Üks karvane loom on sahtlisse pugunud.»

«Noh, kas õpetaja tuli vaatama?»

«Ei tulnud. Ütles sealtsamast tahvli eest, et Kristjan, ära karda, see on sul seal aprillijänes.»

Isa pani ajalehe käest.

«Minu ajal olid ikka päris aprillijänesed. Me joonistasime neid paksule paberile ja lõikasime siis kääridega välja. Aprillijäneseid katsuti salaja teiste kuuesabasse või kampsuni külge kinnitada. Kõige rohkem nalja oli siis, kui õpetaja ringi käis, jäneseke selja taga tilpnemas.»

Raivo silmad läksid suureks.

«Kas nad siis aru ei saanud? Nad oleksid pidanud ju aru saama, et neil on jänes küljes.»

Isa nagu õhetas, justkui oleks seda valgustatud mingi nähtamatu lambiga.

«Ma olen hiljem mõelnud, et küll nad vist saidki, aga nad ei teinud välja. Nad ei tahtnud meie lusti rikkuda. See on umbes nii, nagu sina Pillega peitust mängid. Sa ju tead küll, et ta on kapi taga nurgas, aga vaatad sinna ikka kõige viimaks.»

«Eks ta ole,» ohkas Raivo, nagu maa-vanaaisal kombeks. Sedaviisi oli hea juttu lõpetada, kui muud ütelda ei mõistnud. Ta mõtted olid juba homse päeva juures. 1. aprill! Imelik, raadios räägiti alati, et elu aina muutub, et kõik on nüüd teisiti kui varem, aga näe, aprillinalja meeldib praegu lastele niisamuti teha nagu varem tehti. Kas see tähendab siis seda, et suurtes muutumistes jääb alati midagi muutumatuks? See oli niisugune mõte, mis vajas läbimõtlemit koos isaga. Aga praegu polnud selleks aega. Raivo võttis paberilehe ja hakkas hoogsate tõmmetega jänest joonistama. Lõhkise moka-ga. Ühe lontis ja teise sirge kõrvaga. Ja naerma kutsuva lõbusa suuga.

Kui ema kõrv valutab

HILLI RAND

Oi-oi, mida teha, kui ema kõrv valutab!

Eile hommikul oli ta pannud lastele pähe karvamütsid, aga endale bareti. «Miks sinul barett on, aga meil talvemütsid!» nõudsid lapsed. «Sest et ma olen suur,» ütles ema.

«Kuid väljas on veel talv. Baretiga võib külmetuda,» teatasid lapsed. Ja näe, õigus neil oligi. Täna ema kõrv valutab. Ta istub tugitoolis, oigab aeg-ajalt ning lapsed seisavad ringis tema ümber.

«Las ma puhun peale,» ütleb kõige väiksem.

«Ei aita,» ohkab ema.

«Tuleb rohtu kõrva tilgutada!» ütleb isa.

«Mis sa nüüd,» ehmub ema ja muutub näost valgeks. «See on kindlasti väga valus, ma kardan.»

«Kas sa terveks saada tahad?» küsib isa rangelt ja läheb kööki rohtu soojendama.

«Pole üldsegi nii hull,» lohutavad lapsed. «Alles me olime järgemööda kõrvapõletikus, igal õhtul tilgutasid sa meile rohtu kõrva ja ütlesid, et see pole üldse valus. Kas mäletad?»

«Mäletan, aga kui tõesti ei olnud valus, miks te siis mõnikord . . .?»

«Imenatuke ehk oli valus,» leiavad lapsed. «Peab kannatama, meile ütlesid sa kogu aeg nii.»

Juba tuleb isa rohuga, tahab hakata kõrva valama, aga ema ei lase.

«Oota, ma kogun julgust.»

«Meil sa küll ei lubanud oodata,» tuletavad lapsed meelde.

«Rohtu peab ikka kohe panema, muidu jahtub ära.»

Värisedes keerab ema kõrva ette ja karjatab, kui sinna soe rohi voolab. «Kui valus, kui hirmus,» nuuksub ta, «enam mitte kunagi . . .»

«Teeme kompressi ka,» ütleb isa. Lapsed aitavad ja varsti on emal paks side ümber pea. Ta saadetakse pidulikult magama nagu kangelane ja hommikul ongi tal parem: kõrv ei valuta enam.

Õhtul ütlevad lapsed: «Paneme veel rohtu, ikka peab mitu korda järjest panema, muidu ei saa päriselt terveks.»

«Ei, enam ei pane,» ütleb ema.

«Miks siis!» imestavad lapsed.

«Sest et ma olen suur, mul läheb haigus kergemini üle.»

Illustreerinud
JAAN TAMMSAAR

Ma läksin habet ajama HANDO RUNNEL

MA LÄKSIN HABET AJAMA,
SEE ASI LÖPPES HÄDAGA,
EI SAANUD HABET AJADA,
SEST HABE PANI AJAMA
JA VUNTSID LÄKSID VUDIMA
JA PAKID PÕSELT PLAGAMA —
KÕIK ASJAD LÄKSID KADUMA,
EI SAANDKI HABET AJADA.

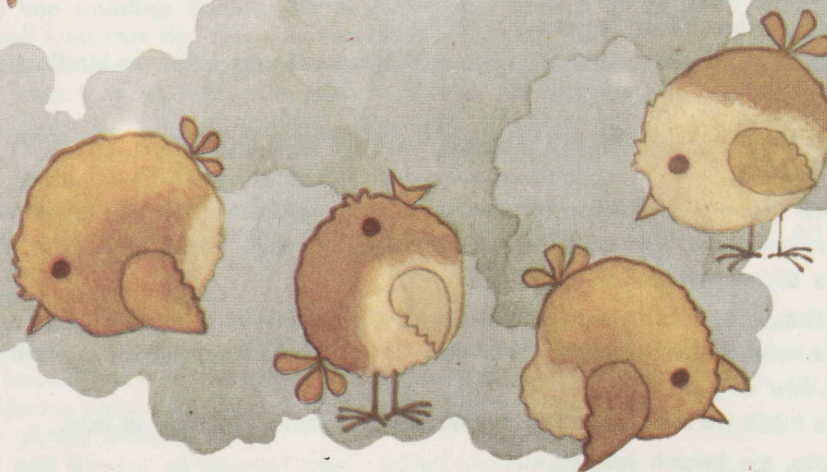

Kak-kak-kaak jo kostab laudast

LAUDAST KOSTIS KANA KISA,
VAATAMA LÄKS VANAI SA,

TULI TUPPA NAERUJUMES,
ÜTLES: KANA LAUDAS MUNES,

NÜÜD ON KEVAD TULEMAS, —
LAULULINNUD JO MUNEMAS!

Kull vaatas kullipilguga

KULL VAATAS KULLIPILGUGA,
KUIS KILU KEMPLES SILGUGA.
SILK OLİ SUUREM, TUGEVAM.
KULL SIISKI KÕIGE VÄGEVAM.

Tibud tolmus

PÕRSAD PESEVAD PORIGA,
TIBUD TOREDAD TOLMUGA,
KASSID KAREDA KEELEGA,
MUSTAD SÜDAMED VALEGA.

Umbluu

KORD UNDAMA HAKKAS UMBLUU
JA KÜSISID KUULJAD: KUMB LUU —
KAS REIEKONT ULUB, VÕI SÄÄR!
NII PÄRIDA POLNUD TEPS VÄÄR, —
UMBLUU! KARJUS TÕESTI UMBLUU,
EI OLNUD SEAL KOOLJATE
PÄRANI SUU,
UMBLUU OLI SEE,
UMBLUU.

[Ilustreerinud HELDUR LARETEI]

Angerjad ja põngerjad

MERES LEIDUB ANGERJAID,
PERES LEIDUB PÕNGERJAID.

LEIVAS LEIDUB AGANAID,
PÜHAS-KOJAS PAGANAID.

HEAS ON HALBA, HALVAS HEAD.
HOIA SUU, KUI PALJU TEAD!

Räimekene, mis sa räägid

RÄIMEKENE, MIS SA RÄÄGID,
MIS SA LAIDAD LATIKAID!
VAAL ON VÄGEV, AGA KIIDAB
KÕIKI — KAS VÕI VETIKAID!

Ühel pilvel

ÜHEL PILVEL OLID PIKAD RIPSMEDE,
NEED ULATASID MAANI.
SEE OLI VIHM.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Pilli ja lilli

SIIM KÄRNER

KORD METSAS JALUTASID KAKS SÄGA.
ÜKS NEIST PUHUS PAJUPILLI,
TEISELE SINILILLED MEELDISID VÄGA.

SÄGA, JA MÄNGIB PILLI,
SÄGA, JA KORJAB LILLI!

NOJAH, MA TEGIN JU APRILLI!

KAJA PRÜGI

Täna tähelepanu eest

Pinginaaber Lauri õpetas mulle vahetunnis vahva nalja. Läksin koju. Ema solistas vannitoas. Hiilisin tagatuppa ja hüüdsin kohkunud häälega: «Ema, ema, ema!»

Uksed paukusid ja ema tormas tuppa, minu märjad sokid käe otsas tilkumas.

Naeratasin talle vastu, tegin kraapsu ja ütlesin: «Täna tähelepanu eest!» Täpselt nagu Lauri käskis.

Ema ei naernud. Vaatas vaid kurvalt märjaks tilkunud põrandat. Isa peaks küll heast naljast

aru saama. Ootas, kuni ta läks prügiämbrit välja viima.

«Isa, isa, i-i-isa!» kisendasin läbi akna veel hädisema häälega.

Isa keeras kannapealt ringi ja jooksis tuppa.

«Täna tähelepanu eest!» laususin viisakalt ja tegin kraapsu ka.

Isa pani prügiämbri maha. Ta kääriskäised üles ja ütles, et see poiss saab nüüd ühe kõva keretäie.

Ei noh, nii suurt tähelepanu ei osanud ma küll ette arvata.

VLADISLAV KORŽETS

Kollase kartuli kevad

Kartulid külitasi kõrvuti kastis. Üks kena ja kollane ütles suurele sinisele:

«Kuidagi kitsas... Kipun vist idanema...»

«Hoia sa selle eest,» keelas suur ja sinine. «Kes sind siis enam sallib?! Pannakse pange ja... prügimäele...»

«Tõsi või?» kohkus kena kollane.

«Sulatõsi!» kinnitas sinine. «Ei idanenud mugul perenaise potti passi.»

«Ma siis parem ei idane...» otsustas kollane kartul ja ohkas. Lamasid laisalt edasi, lamasid ja lamasid, kuni kollane kostis kurvalt:

«Ma küll kangesti püüan, aga... ikka idanen edasi.»

«Oh sa mudane mugul!» hakkas sinine sõimama. «Ajad aga idusid külje alla, rikud rahu! Paras paik sulle prügipangl!»

Siis tuli perenaine. Vaatas ja valis:

«Sinised seale, kollased kastruli, sinised seale, kollased kastruli...»

Viimaks võttis idaneva kartuli.

«Mis ma teen sellega?»

Mõrles ja ütles:

«Mis muud kui mulda!»

Kollane kartul sai kole rõõmsaks. Võttis ja kasvatas sügiseks kakskümmend uut mugulat, kõik sama kenad ja kollased. Need nopiti mullast, pandi kasti, kanti keldrisse kevadet ootama. Seal nad siis lebasid ja lebasid, kuni hakkasid tasapisi idanema. Kui vahepeal muidugi nahka ei pistetud.

ELJU MARDI

Kevadine vihm

«Vanaema, küll on halb, et väljas hakkas sadama,» ütleb Tiina nukralt. «Nüüd ei luba sa mind õue.»

«Ja sajabki,» rõõmustab akna juurde tulnud vanaema. «Oi kui hea, et lõpuks ometi sajab sooja kevadist vihma.»

«Miks see hea on?» tahab tüdruk teada.

«Vihm peseb maa puhtaks. Rohi hakkab nüüd mühinal tärkama. Paari-kolme päeva pärast lööb meie õu haljendama,» räägib vanaema. «Puud ja põõsad tahavad samuti kastmist, siis lähevad need kiiremini lehte ja hakkavad kasvama.»

«Siis on see vihm ikka päris hea,» arvab Tiina.

Järgmisel päeval sajab jälle hoovihma. Tiina tuleb tuppa läbi-märjana.

«Vanaema, vanaema! Täna sajab jälle head vihma,» hüüab ta juba ukselt. Nähes vanaema imestunud nägu, lisab: «Ma lasin ennast ka kasta. Ehk hakkab nüüd minagi kiiremini kasvama.»

HARULDASTE TAIMEDE KODU

Maa on nagu inimene: elu kulutab teda, ta vananeb ja väsib. Nagu inimene, nii vajab ka maa rahu ja tahab puhata. Maa vajab puhkust inimesest. Kui meie tahame kellestki puhata, siis võime mõneks ajaks lihtsalt ära minna. Maa ei saa inimese eest kuskile minna. Ei ole tast pääsu luhtadel ega niitudel, rabadel, metsadel või merel, ei lilledel ega lõpuks loomadelgi. Maale ja kõigele, mis maast sündinud, saab endast puhkust anda ainult inimene ise. Üks viis seda teha on luua looduskaitsealasid.

Looduskaitsealasid leidub kogu maailmas. Eestis hakati looduskaitsest rääkima juba üle saja aasta tagasi, aga esimene looduskaitseala sündis meil 1910. aastal. Praegu on Eestis mitmesuguse elukorraldusega kaitsealasid. Kuid pärispuhkust inimesest saab meie maa Matsalu, Viidumäe, Nigula ja Viidumäe loodus-

kaitsealadel. Niisuguse mõttega need vähemasti 1957. aastal loodi. Viidumäele Saaremaal sai looduskaitseala kaunite metsade, puisniitude, soode ja haruldaste taimede kaitseks. Kuid Viidumäel peab rahu leidma kõik elus ja eluta, mis iganes siinseis paigus üldse leida on. Kui just tõesti vaja, siis nuheldakse vaid suuremaid raturikkujaid, nagu näiteks metssead. Metssead hoolivad Viidumäe haruldastest taimedest just niisama palju kui harilikestki ja teevad suuri maalahmakaid segi pöörates loodusele tõsist kahju.

Viidumäe looduskaitsealal võib kasvamas leida umbes kolmandikku Eestis kaitse alla võetud taimedest. Neist mõned tulevadki ette ainult Saaremaal, nagu näiteks saaremaa robirohi, tõmbiõieline luga ja alpi võipätakas. On veel teisigi ainult saaremaa-taimi, mida Mandri-Eestis ei leidu. Taimeteadlased on Viidu-

mäe looduskaitseala nimetanud haruldaste taimede koduks.

Viidu metsades käisid Saaremaa laevameistrid varemalt mastide tarvis mände otsimäs. Nüüd siin metsa enam tarbeks ei raiuta. Kirves välgub ainult seal, kus seda nõuab metsa tervis või kui on vaja anda valgust taimedele kinnikasvavatel puisniitudel. Ka puisniidud — kunagi metsadesse raiutud heinamaad — kuuluvad Viidumäel kaitstavate maastike hulka.

Kas on vaja rääkida sellest, et Viidumäe looduskaitsealal soid ei kuivendata? Ega vist. Ja sellest vist kah mitte, et seal, nagu meie teistelgi looduskaitsealadel, ei tohi huvilised ja ekskursionid omapäi ringi käia. See on ju paik, kus loodus peab saama puhata, et inimesest mitte päriselt ära väsida.

FRED JÜSSI

Pildistanud FRED JÜSSI

Viidumäe

Alpi võipätakas

Meeldiv töö

MUL ON VÄGA MEELDIV TÖÖ, SEST MA BUSSI JUHIN. SÕIDAN LÄBI PÄEVA,ÕÖ, KIHUTAN KUI VUHIN.

TANEL KUUSK,
Tartu 2. Keskkooli
III klassi õpilane

Kõik tööd on head

MINU ISA TÖÖTAB AUTOBAASIS. TA ON AUTOJUHT. ISA SÕIDAB SUURE ISEKALLUTAJAGA. MINU ISA AITAS KA HAIGLAT EHI-TADA. TA VEDAS AUTOGA KRUUSA. MINU EMA TÖÖTAB SAAREMAA LIHA- JA PIIMATOOTMISKOONDISES. TA ON VILLIJA. EMA PANEB PÄEVAS PALJU PIIMA PUDELIT-ESSE JA HAPUKOORT PURKIDESSE. OLEN EMA ABISTAMAS KÄINUD JA SAAN ARU, KUI TÄHTIS TÕÖ TAL ON. MINA ISE HAKKAN TÖÖTAMA HAIGLAS. TAHAN SAADA ARSTIKS. AGA ENNE, KUI MA SINNA TÖÖLE LÄHEN, PEAN PALJU ÕPPIMA.

KRISTEL JANSON,
Kingissepa 2. Keskkooli
IV klassi õpilane

«Hakkaks õige maalriks!» — joonis-
tanud MOONIKA LIIDEMAA Tal-
linna 46. Keskkooli II klassist

Hakkan talitajaks

MULLE MEELDIB LOOMADE TALITAJA TÖÖ. EILE MÄNGISIN LOOMADEGA. MINUL OLİ KAKS ROOSAT RATASTEGA PÖRSAST, ÜKS KUMMIST LEHM JA NELI KARVAST HOBUST. MA VIISIN NEILE MÄNGULT SÜÜA. HOBUSTELE VIISIN KAERU, LEHMA-DELE HEINA, PÖRSASTELE AGA VIISIN KAR-TULEID. LOOMADELE MAITSES MU TOIT HÄSTI. KUI SUUREKS SAAN, HAKKANGI LOOMADE TALITAJAKS.

TRIIN POOLGAS,
Haapsalu 8-kl. Kooli
III klassi õpilane

Kui ma oleksin kapten

KUI MA OLEKSIIN KAPTEN, SIIS REISIKSIN VÄGA PALJU. MA SÕIDAKSIN SINNA, KUHU SÜDA IGANES SOOVIB. HEA MEELEGA SÕI-DAKSIIN ATLANDI OOKEANILE. TAHAKSIN SEAL NÄHA YAALU, HAISID JA DELFIINE. MULLE MEELDIVAD DELFIINID VÄGA. SÕIDAKSIN BERMUDA KOLMNURKA. KA SINNA, KUS PUHKAB RAHUS LAEV «TITA-NIC». OMAL AJAL OLİ SEE MAAILMA KÕIGE SUUREM LAEV. MINUL ON «TITANICUST» VÄGA KAHJU. SIIS KÄIKSIN VEEL AMEERI-KAS. SÕIDAKSIN LAEVAGA PALJUDEL ME-REDEL JA OOKEANIDEL. KAPTENI AMET ON TORE. SAAB TUTVUDA PALJUDE SADAMATE, VÖÖRASTE MAADE JA SEAL ELAVATE INIMESTEGA. MINA MÖTLEN, ET INIMENE, KES PALJU REISIB JA NÄEB, ON VÄGA RIKAS INIMENE.

TARMO ROSS,
Tartu 5. Keskkooli
IV klassi õpilane

Minust saab loomaarst

TAHAKSIN, ET MINUST SAAB ÜKSKORD LOOMAAARST. MULLE MEELDIVAD LOOMAD VÄGA. OLEKS SEE MINU TEHA, TOOKSIN ENDALE KOJU PALJU LOOMI. VÕTAKSIN KOERA, KASSI, HAMSTRID JA PAPAGOID. AGA PRAEGU ON MUL KODUS AINULT KILP-KONN, SEST LINNAKORTERIS EI LUBATA MUL ROHKEM LOOMI PIDADA. SELLE-PÄRAST RÄÄGIN KODUS ALATI, ET ME PEAKSIME MAALE ELAMA MINEMA. SEAL VÕIKS OLLA IGASUGUSEID LOOMI, KA HOBUNE. MUIDUGI OLEKSID LEHMAD, LAM-BAD, SEAD JA KANAD. LOOMAAARSTIKS TAHAKSIN AGA SELLE-PÄRAST, ET SIIS SAAN PALJUDE LOOMADE-GA TEGELDA JA NEID RAVIDA. ON JU TORE, KUI VÄIKESED JA SUURED LOOMAD ON KÕIK TERVED.

INGA MERIOJA,
Kingissepa 2. Keskkooli
IV klassi õpilane

UUDISHIMULIKELE

MIS ON MANTELKORSTEN!

Korsten-köök vanaaegses elumajas. Mantelkorsten asus tavaliselt suure eeskoja taganurgas või maja keskel. Mantlisarnaselt laienevas alas asis oli lahtise keedu- ja küttekoldega köök. Katusel kerkis korsten sageli kõrgele, isegi kõrgemale viilkatuse harjast.

Eestis ehitati mantelkorstnaid juba üle 600 aasta tagasi. Tallinna vanalinnas leidub neid praegugi rohkesti. Küllap oled üht seesugust märganud Laste Loomingu Majas.

MIKS LINNUD TASSIVAD MUNAKOORED PESAST EEMALE!

Paljud linnuliigid tassivad pärast poegade koorumist munakoored pesast eemale. Seda ei tee nad lihtsalt puhtusearmastusest, vaid eeskätt poegade elu päästmiseks. Silmapaistvalt valge sisepinnaga kooretükk, mis jääks poja kõrvale, torkab röövlomale või -linnule silma.

Näiteks on katseid tehtud naerukajakate ja hallvaresfega. Naerukajaka pesa, millest kooretükid olid kõigest 20 cm kaugusel, ründasid hallvaresed fihemini kui seda pesa, mille läheduses koori enam polnud.

KAS MESILANE HUKKUB KOHE PÄRAST NÕELAMIST!

Mitte ühelgi elusolendil peale mesilase pole enesekaitseks relva, mis tegutseks nii kummaliselt — tabanud vaenlast, hukkub ka kaitsja. Mesilase astel on varustatud teravate kidadega. Kui mesilane on oma vaenlast nõelanud, ei lase need kidad astelt välja tõmmata. Mesilane kisub end lahti, rebib astla enda küljest ära ja haavab end surmavalt.

Astla kaotanud mesilane on sageli võimeline jõudma kodupaika ja andma ära oma toidukandami. Niisugused mesilased võivad teinekord elada mitu päeva, kuid lennule nad enam ei lähe. Kuigi astla kasutamine määrab mesilase surmale, on ta mürgiga varustatud relv alati torkevalmis.

MISSUGUNE MERI ON KÕIGE SOOLASEM!

Surnumeri. Surnumeri on tegelikult soolajärv, mis asub Jordaania ja Iisraeli lähedal. Selle vesi on nii soolane, et siin ei saa elada ükski elusolend.

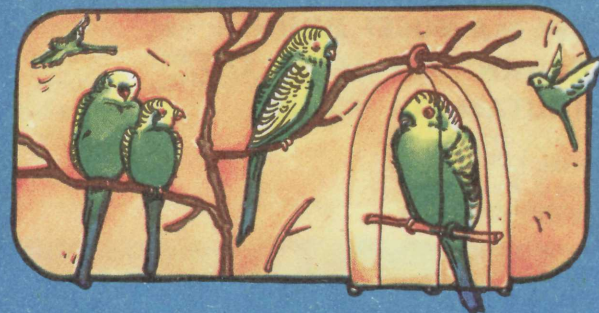
Surnumeri asub väga sademetevaeses paigas. Lämmapaigalt kuumas ja kuivas kliimas aurbab vesi pidevalt, soolad aga jäävad vette ja suurendavad vee soolsust.

Surnumere vees on üheksa korda rohkem sooli kui tavalises meres. Soolane vesi on tavalisest mereveest märksa raskem. Inimese keha on raskest veest kergem ja seepärast seisab Surnumere vees peal ka see inimene, kes ujuda ei oska.

Kui sa seda ei usu, siis tee lihtne katse kanamunaga. Soolases vees kerkib kanamuna pinnale, magedas vees vajub põhja.

KUI JÄMEDAKS KASVAB AHVILEIVAPUU!

Aafrika savannides kasvab pudelikujulise tüve ja lühikeste okstega ahvileivapuu. See on jämedamaid puid maailmas. Tema tüve läbimõõt võib ulatuda kuni 13 meetrini. Piklike viljade jahufaoline sisu on söödav, eriti armastavad seda ahvid. Sellest on puu oma nimegi saanud. Malaisia saartel kasvab ahvileivapuu sugulane harilik leivapuu. See sirgub kuni 15 meetri kõrguseks. Leivapuu õied ja viljad paiknevad otse tüvel või jämedail okstel. Leivapuu vilju kasutatakse kartuli asemel, neid süüakse keedetult, küpsetatult või ka värskelt. Leivapuu vili võib kaaluda 15—25 kg.

KAS VIIRPAPAGOID ON KÕIGE VÄIKSEMAD PAPAGOID!

Papagoisid on 317 liiki. Nad elavad soojades paikades Aafrikas, Austraalias, Aasias ja Lõuna-Ameerikas. Papagoid on taimtoidulised linnud.

Viirpapagoi ei ole kõige väiksem papagoi, küll on ta kõige levinum toalind meie maal. Kõige väiksemad papagoid kuuluvad kääbuspapagoide hulka.

Viirpapagoi sulestik on üleni roheline, saba-suled on sinised. Viirpapagoi on Austraalia põliselanik. Erinevust isas- ja emaslinnu vahel saab kindlaks teha vahanaha järgi. Vahanahk asetseb linnu ülanokal, selles paiknevad ka sõõrmed. Isaslinnu vahanahk on tumesinine, emaslinnul helesinine ja pesitsusajal pruun.

ÜLLE LÄTTE

Illustreerinud HILLAR METS

Kevadveed

JÄÄPURIKAIL HAKKAS NUKKER JA IGAV
KATUSERÄÄSTAS ISTUDA.
MÖTLESID NEMAD, ET KÜLL OLEKS PÕNEV
JA TORE LUMME VISKUDA.
LIBISESIDKI PIISKHAAVAL SALAJA
PÄIKESEKIIRT MÕÖDA ALLA.
OH, MIS LUSTI JA LÖBU JA MÖLLU,
KUI KEVADVEED PÄÄSEVAD VALLA!
KEERUD JA KÄÄNUD
JA KÄIGUD JA UURDED!
SULIN JA VULIN JA SÄRA!
PÄIKESEKIIRTEGA HULLATES VÕIDU
VIIVAD NAD TALVE MEILT ÄRA.

DŽAFAR TŠUJAKO
Adögee luuletaja

Hallid juuksed

JALGPALLIVÄLJAKUKS
MATSIL ON TUBA.

PALL

MITU VÄRAVAT LÖÖNUD ON JUBA.

MATSTI!

JA RIIULILT PUDENEV NÕUSID.

MATSTI! —

SAID KILDUDEKS KRUUSID JA KAUSID.

EMA ON KURI:

«SAAKS RAHUS KA OLLA!

MINE NÜÜD HOOVI,

SEAL MÜTTA JA MÖLLA!

PÄEV OTSA KARJUD JA LÖHUD

JA JOOKSED —

HALLIKS SU PÄRAST MUL LÄHEVAD JUUKSED!»

MATS VASTAB:

«MIS SA NÜÜD KURJUSTAD, EMME!

HALL SA JU POLE, KUID VAATA ME MEMME!

EI TEA, MIS TEMPE

SA OLED KÜLL TEINUD —

MEMMEL KÕIK JUUKSED

ON VATTVALGEKS LÄINUD!»

Tõlkinud LEELO TUNGAL

Maskid

Maskid

Maskid

Maskid võivad olla väga erineva suuruse, kuju, vormi ja näoilmega. Võid teha väiksed maskid nukule, suured sobivad sõrmeotstesse. Maskide valmistamiseks võid kasutada karpe, pappi, paberit, riidet, tikutoose, nõõri, tikke, õlgi — kõike, mis sul käepärast on. Silma-, nina- ja suuaugud lõika kas ümmargused, kandilised või kolmnurksed. Jälgi hoolega, et augud satuksid õigesti kohtadesse, nii et saad läbi maski vabalt välja vaadata. Silmaaukude ümber võid liimida paberist rõngaid. Juuksed, vuntsid, vurrud ja habemed võid külge liimida nõõrist või paberiribadest. Kõrvadeks ja ninaks võid kasutada ka tikutoose. Maskipõhjad võid üle kleepida värviliste paberitega või värvida guaši, vesivärvide või värvipliatsitega. Et mask peas püsiks, seo külge nõõrid, kummipael või liimi külge paberist või papist rõngas.

1. Inimene, keda tunned
2. Igavene lumi
3. Mängu ...

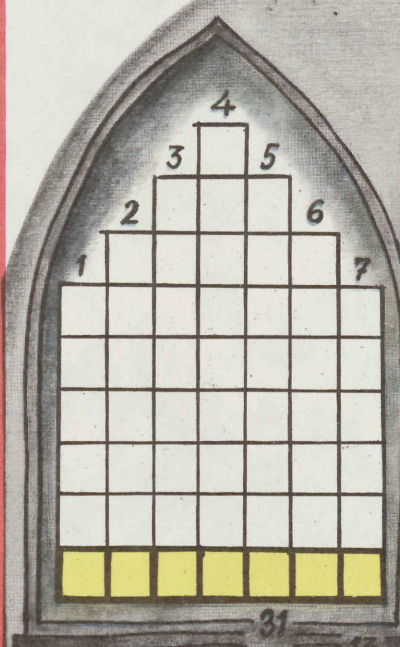
4. Taevas pärast vihma
5. Kitsas jalgtée
6. Pedagoog
7. Autokuur

Akna alumiselt äärelt saad teada, kuidas nimetatakse pilti teisel aknal.

VÄRVI ISE!

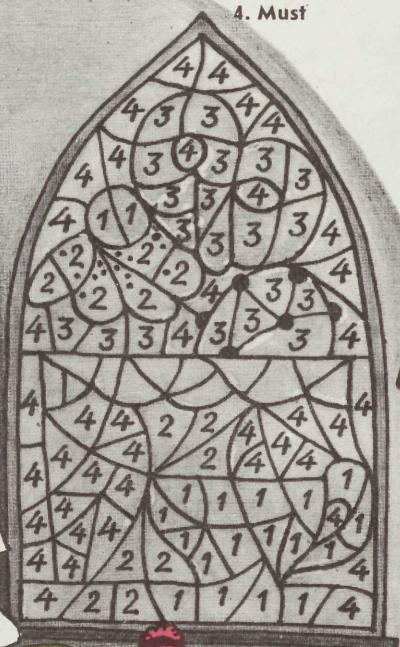
1. Punane
2. Roheline
3. Kollane
4. Must

Joonistanud ELLE TIKERPÄE

TÄNA MUUGIL:

1. KREEMI-KRINGLID
2. KEEDISE-PALLID
3. ROSINA-KUKLID
4. MAHLAD
5. LIMONAAD
6.

OLE HEA LAPS, ÜHENDA NUMBRID JOONTEGA – PÄIKE VAATAB MULLE OTSE SILMA!

MIS VEEL?

ÜHEL VAIBAL ON MÜSTRIS VIGA!

JÄÄTISE JÄRJEKORD ON SASSI LÄINUD. KAS SA OSKAD AIDATA?

ELKNO Keskkomitee ja ENSV Pioneerioriorganisatsiooni Nõukogu lastejakiri «Täheke» nr. 4 1986. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

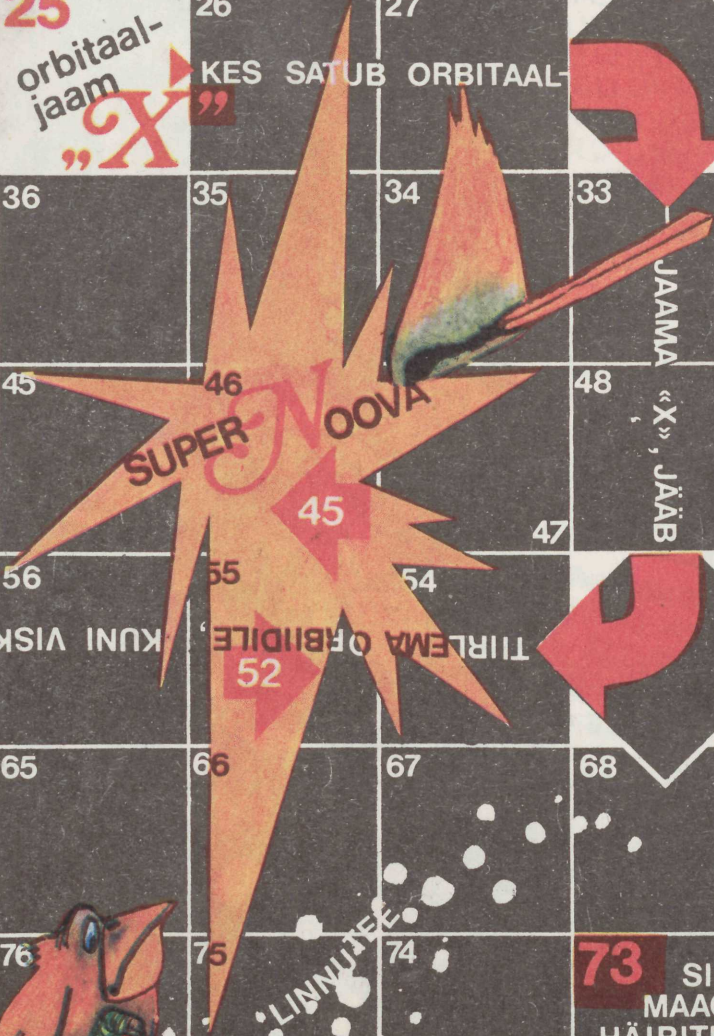
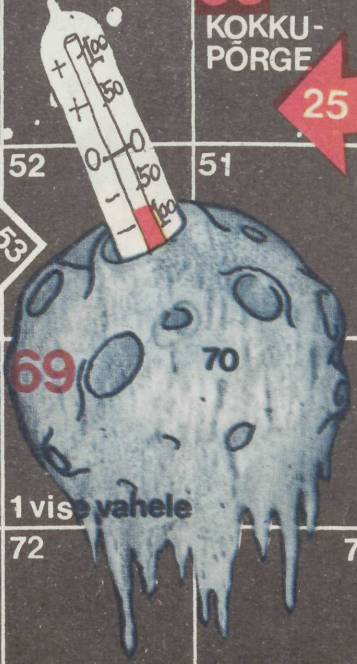

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Rattiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja A. Aare 681-400, toimetaja E. Allikmaa 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 28. 02. 1986. Trükkida antud 19. 03. 1986. Trükitiirv 78 500. Ofsetpaber nr. 1. 60x90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspoognaid 2,94. Tingvarvitoimiseid 8,0. MB-03126. Tellimise nr. 882. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükkokoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

Esikaanel Priit Pärna joonistus «Aprill!».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Обьем 2 печ. листа. Тираж 78 500. Заказ 8-2.

Elle

1 3 2 1 START!	2	3	4 1 vise vahele 	5	6	7 KERGE RIKE 1 vise vahele	8	9 	10 TÄPSUSTA KURSSI 1 vise vahele
20 METEORIVOO 16	19	18	17	16	15	14	13	12	11
22	23	24	25 orbitaaljaam "X"	26	27	28	29	30	31
40	39 GAST JÄTKUB REIS	38 MUST AUK 	37	36	35 SUPERNOOVA 	34	33 JAAMA «X», JÄÄB	32	31
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50 KOKKUPORGE 25
60	59	58	57	56	55	54	53	52	51
61	62 komeet	63	64	65	66	67	68	69 	70
80 SIHTPUNKT!	79	78	77	76 	75 LINNUKIL	74	73 SIDE MAAGA HÄIRITUD 1 vise vahele	72	71

«REIS KOSMOSESSE» ON MÄNG TÄRINGU JA NUPPEDEGA. STARTI PÄASEB VISKEGA 6. PUNASTE NUMBRITEGA TÄHISTATUD RUUTUDES JÄLGI JUHIST. PUNASED NOOLED TÄHISTAVAD HÜPET NOOLEL MÄRGITUD NUMBRILE. ORBIIDILE JÄÄB NUPP TIIRLEMA AINULT SIIS, KUI SEE SATUB RUUDULE 25 — ORBITAALJAAMA «X».

ИНДЕКС 78231
HIND 20 KOP.
Joonistanud ANNELIIS AUNAPUU